

LJETNA ŠKOLA PREVENCIJA RIZIKA U URBANIM SREDINAMA

ЛЕТНА ШКОЛА ПРЕВЕНЦИЈА ОД РИЗИК ВО УРБАНИ СРЕДИНИ

SUMMER SCHOOL RISK PREVENTION IN URBAN ENVIRONMENT

Sarajevo, 24 – 28. juni, 2019.
www.summerschool.ba

www.summerschool.ba
www.summerschool.mk

PARTNERI

Stručni magazin za kompletna sigurnosna rješenja
The Professional Magazine Providing Total Security Solutions

Stručni magazin za kompletna sigurnosna rješenja
The Professional Magazine Providing Total Security Solutions

CONFERENCE & EXHIBITION

powered by intersec

Global Security

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalna uprava civilne zaštite

Kanton Sarajevo
Kantonalna uprava civilne zaštite

Влада на Република
Северна Македонија
Говернмент
Government of the
Republic of North Macedonia
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ
PROTECTION AND RESCUE DIRECTORATE

HRVATSKI CEH ZAŠTITARA
STRUKOVNA ZAŠTITARSKA KOMORA

LJETNA ŠKOLA

PREVENCIJA RIZIKA U URBANIM SREDINAMA

Bosna i Hercegovina
Sarajevo, 24 – 28. juna, 2019.godine

ЛЕТНА ШКОЛА

ПРЕВЕНЦИЈА ОД РИЗИК ВО УРБАНИ СРЕДИНИ

Босна и Херцеговина
Сараево, 24 – 28 јуни, 2019 година

SUMMER SCHOOL

RISK PREVENTION IN URBAN ENVIRONMENT

Bosnia and Herzegovina
Sarajevo, June 24 – 28, 2019

Sarajevo, 2019.

SADRŽAJ | СОДРЖИНА | CONTENTS

Uvodno obraćanje - Nedžad Korajlić	6	ОПИС НА ЛЕТНАТА ШКОЛА	13
Foreword by Nedžad Korajlić	7	DESCRIPTION OF THE SUMMER SCHOOL	13
Воведни забелешки - Ратко Дуев	8	ABOUT THE PROGRAM	13
Foreword by Ratko Duev	8	Sociološko - psihološki i pedagoško – andragoški aspekti urbanih sredina	14
Uvodno obraćanje - Mirzo Selimić	9	Urbano planiranje i antropogena ugrožavanja	14
Foreword by Mirzo Selimić	9	ЗА ПРОГРАМАТА	14
Uvodno obraćanje - Fahrudin Solak	10	Социолошко – психолошки и педагошко – андрагошки аспекти на урбаните средини	14
Uvodno obraćanje - Adnan Cero	11	Sociological - Psychological and Pedagogical - Andragogical Aspects of Urban Environments	14
CILJ PROGRAMA	12	Urban Planning and Anthropogenic Threats	14
OPŠTE I SPECIFIČNE KOMPETENCIJE	12	Okoliš i urbana sredina	15
ISHODI UČENJA.....	12	Sigurnost urbanih struktura	15
IZVEDBA PROGRAMA	12	Krizno planiranje i normativno uređenje zaštite i spašavanja	15
NAČIN ODRŽAVANJA NASTAVE	12	Урбано планирање и антропогени загрозувања	15
PRAKTIČNI RAD	12	Околина и урбана средина	15
OPIS LJETNE ŠKOLE	12	Environment and Urban Areas	15
ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА	12	Security of Urban Structures	15
ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ КОМПЕТЕНЦИИ	12	Crisis Planning and Normative Regulation of Protection and Rescue	15
РЕЗУЛТАТ ОД УЧЕЊЕТО	12	Prevencija kriminaliteta primjenom novih tehnologija uređenjem okoliša i urbanim dizajnom	16
РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА	12	Migrantske krize i sigurnost urbanih sredina	16
НАЧИН НА ОДРЖУВАЊЕ НА НАСТАВАТА	12	Безбедност на урбаните структури	16
PROGRAM OBJECTIVE	12	Кризно планирање и нормативно уредување за заштита и спасување	16
LEARNING OUTCOMES	12	Crime Prevention by Applying New Technologies, Environmental Management and Urban Design	16
IMPLEMENTATION OF THE PROGRAM	12	Migrant Crises and Security of Urban Areas	16
METHODS OF TEACHING	12		
PRACTICAL WORK	12		
O PROGRAMU	13		
ПРАКТИЧНА РАБОТА	13		

POLAZNICI MEĐUNARODNE LJETNE ŠKOLE	17	Javni prevoz	20
TRAJANJE MEĐUNARODNE LJETNE ŠKOLE	17	Vremenska zona	20
JEZIK PREDAVANJA	17	Valuta	20
CERTIFIKAT	17	Klima	20
SMJEŠTAJ ZA UČESNIKE KONFERENCIJE	17	Korisni telefonski brojevi	20
Превенција од криминалитетот со примена на нови технологии со уредување на околината и урбаниот дизајн	17	Usluge taxi prevoza	20
Мигрантски кризи и безбедност на урбантите средини	17	Kupovina u Sarajevu	20
PARTICIPANTS OF THE INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL	17	Јавен превоз	20
DURATION OF THE INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL	17	Временска зона	20
LANGUAGE OF LECTURES	17	Валута	20
CERTIFICATE	17	Клима	20
ACCOMMODATION FOR SUMMER SCHOOL PARTICIPANTS	17	Корисни телефонски броеви	20
УЧЕСНИЦИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЛЕТНА ШКОЛА	18	Такси	20
ТРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЛЕТНА ШКОЛА	18	Climate	20
ЈАЗИК НА ПРЕДАВАЊАТА	18	Taxi transport services	20
СЕРТИФИКАТ	18	Shopping in Sarajevo	20
СМЕСТУВАЊЕ ЗА УЧЕСНИЦИТЕ НА ЛЕТНАТА ШКОЛА	18	Restorani i kafeterije	21
UKRATKO O SARAJEVU	19	Шопинг во Сараево	21
ЗА САРАЕВО	19	Ресторани и кафетерии	21
ABOUT SARAJEVO	19	Restaurants and cafeterias	21
Public transport	19	PRIJAVE POLAZNIKA	22
Time zone	19	ПРИЈАВА ЗА УЧЕСНИЦИ	23
Currency	19	APPLICATION FORM	24

Poštovani polaznici „Međunarodne Ljetne škole - Prevencija rizika u urbanim sredinama“,

Kao dekan Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu iznimno sam ponosan i sretan zbog pokretanja programa „Međunarodna Ljetna škola - Prevencija rizika u urbanim sredinama“. Ovaj internacionalni projekat necikličnog oblika obrazovanja realizujemo po drugi put u punom partnerstvu sa Filozofskim fakultetom Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja.

Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu je još prije nekoliko godina prepoznao značaj cjeloživotnog učenja iz oblasti kriminalistike, kriminologije i sigurnosti, te od 2015. godine kontinuirano provodi programe cjeloživotnog obrazovanja, kroz neciklične akademske programe usmjerene prije svega na jačanje kompetencija i potrebnih vještina svojih studenata, kao i profesionalaca iz sigurnosnog sektora.

Ovog ljeta okupljamo se u Sarajevu, na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, u namjeri da svi zajedno unaprijedimo svoja postojeća znanja i steknemo nova, na polju prevencije rizika u urbanim sredinama. Svet se odavno nalazi u urbanoj eri, u najširem i najbržem procesu urbanizacije, u dinamici i obimu koji su nezabilježeni u našoj dosadašnjoj historiji. Urbane sredine zauzele su centralno mjesto razvoja civilizacije, u vremenu i prostoru u kojem živimo, te će, nedvojbeno, oblikovati našu bližu i dalju budućnost.

Sigurnost, kao izazov od iznimne važnosti, zasigurno je prisutan u razvoju, širenju i održivosti svakog gradskog središta, a naročito u specifičnim i kompleksnim okolnostima razvoja i funkcionalisanja urbanih sredina u Bosni i Hercegovini, te, jednako, i gradskih centara u regionu. Nakon svih bolnih i traumatičnih ratnih iskustava, nezapamćene destrukcije i urbicida, bosansko-hercegovački gradovi i dalje su u zahtjevnom i složenom tranzicijskom procesu, u specifičnim političkim prilikama u Bosni i Hercegovini, a život u njima dodatno je otežavan društvenim lomovima i turbulentnim događajima. Ipak, naše stanovništvo očekuje upravo od urbanih sredina da budu pokretači ekonomskih, socijalnih, kulturnih, ekoloških i svih drugih razvojnih aspekata društva, uz sva ograničenja koja se ogledaju u postojećoj nedovoljnoj infrastrukturi, u lošem sistemskom funkcionalisanju, uz siromašne budžete, kako na lokalnim, tako i na višim nivoima vlasti, i naročito, uz izrazite ekonomske i ostale razvojne disbalanse u različitim urbanim sredinama.

Stanovništvu urbanih sredina ipak je sigurnost jedan od prvih zahtjeva. Širok je dijapazon tačaka ugroženosti u urbanim sredinama: stanovnici, javna i pri-

vatna imovina, infrastruktura, okoliš, kulturno i historijsko nasljeđe, prirodna i privredna dobra, a kontinuirano se povećava i broj sigurnosnih rizika u urbanim područjima: terorizam, vandalizam, saobraćaj, brojni oblici krivičnog i prekršajnog djelovanja, elementarne nepogode i različite krizne situacije.

Današnji urbani obrasci predstavljaju snažne sigurnosne izazove, a naša je namjera da na ovoj Međunarodnoj ljetnoj školi razmijenimo i unaprijedimo znanja i iskustva, kao i dileme i pitanja iz područja sigurnosnih rizika urbanih sredina, uz želju da damo svoj skroman doprinos zajedničkom cilju ustavljavanja što većeg stepena sigurnosti u široj društvenoj zajednici, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u državama regiona.

Namjera nam je povezati i obučiti značajnu grupu mlađih ljudi sa teritorije Zapadnog Balkana, koja će u budućnosti moći i znati primijeniti stečene kompetencije u domenu prevencije rizika u urbanim sredinama, a u cilju jačanja kapaciteta država Zapadnog Balkana u rješavanju novonastalih kriznih situacija. Kao i mnogo puta ranije, ponovo ističem da nam je namjera i stvaranje cijele jedne nove generacije budućih profesionalaca, koji će kroz institucije država iz kojih dolaze, a naročito koristeći svoje lične kontakte i ostvarenu saradnju, činiti značajn kohezivni faktor u regiji, kada je u pitanju efikasno djelovanje, ne samo u krizama u urbanim sredinama, već u svim kriznim situacijama koje mogu zadesiti Region.

Eminentni predavači Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Filozofskog fakulteta Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja, brojnih drugih fakulteta Univerziteta u Sarajevu, kao i različiti stručnjaci iz prakse iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Hrvatske, prenijeće svoja bogata znanja i iskustva polaznicima ovog programa, te cijenim da je petodnevna Međunarodna ljetna škola izvrsna prilika, kako za sticanje novih znanja i vještina, tako i za razmjenu iskustava, a svakako i za nova poznanstva i unapređenje saradnje u Regionu.

Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije nastavlja širiti ideju međuregionalne saradnje, akademskog povezivanja i kontinuiranog spajanja mlađih ljudi u regiji Zapadnog Balkana, i sa radošću vas očekujemo u Sarajevu!

DEKAN FAKULTETA ZA KRIMINALISTIKU, KRIMINOLOGIJU I SIGURNOSNE STUDIJE

Prof. dr Nedžad Korajlić

Dear participants of "International Summer School - Risk Prevention in Urban Environment",

As Dean of the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, I am extremely proud and happy to launch the program "International Summer School - Risk Prevention in Urban Environment". This international project of non-cyclical form of education is realized for the second time in full partnership with the Faculty of Philosophy of the University „Ss. Cyril and Methodius“ from Skopje.

The Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, has recognized the importance of lifelong learning in the field of criminal justice, criminology and security a few years ago and has been continuously implementing lifelong education programs through non-cyclical academic programs focusing primarily on strengthening competencies and the skills required of its students as well as security professionals.

This summer, we gather in Sarajevo, at the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, with the aim of improving our existing knowledge and building new ones in the field of risk prevention in urban environment. The world has long been in the urban sphere, in the broadest and fastest urbanization process, in the dynamics and scope that have not been recognized in our past history. Urban environments occupy the central place of the development of civilization, in the time and space in which we live, and will undoubtedly shape our closer and further future.

Security, as a challenge of extreme importance, is certainly present in the development, expansion and sustainability of each city center, especially in the specific and complex circumstances of the development and functioning of urban environments in Bosnia and Herzegovina, and, equally, city centers in the region. After all painful and traumatic war experiences, unprecedented destruction and urbicide, bosnian towns are still in a demanding and complex transition process, on specific political conditions in Bosnia and Herzegovina, and their life is further aggravated by social breaks and turbulent events. Nevertheless, our population expects from the urban areas to be the drivers of economic, social, cultural, ecological and other developmental aspects of society, with all the limitations that are reflected in the existing insufficient infrastructure, poor systemic functioning, poor budgets, local, as well as at higher levels of government, and in particular, with marked economic and other development disparities in different urban environments.

However, for the citizens of urban environments, safety is one of the first demands. There is a wide range of vulnerabilities in urban areas: residents,

public and private property, infrastructure, environment, cultural and historical heritage, natural and economic assets, and a growing number of security risks in urban areas: terrorism, vandalism, traffic, numerous forms of criminal and misdemeanor activities, natural disasters and various crisis situations.

Today's urban patterns are a powerful security challenge and our intentions are to exchange and advance knowledge and experience on this International Summer School as well as dilemmas and issues related to the security risks of urban environments, with the desire to give our modest contribution to the common goal of establishing a greater degree security in the wider community, both in Bosnia and Herzegovina and in the countries of the region.

We intend to link and train a significant group of young people from the Western Balkans, who will be able to apply competencies in the field of risk prevention in urban areas in the future in order to strengthen the capacities of the Western Balkans in solving the emerging crisis situations. Like many times before, I reiterate that our intent is to create a whole new generation of prospective professionals who, through the institutions of the countries they come from, and in particular using their personal contacts and cooperation, seem a significant cohesive factor in the Region for effective action, not only in crisis in urban environments, but in all crisis situations that may affect the Region.

The distinguished lecturers of the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Faculty of Philosophy, University „Ss. Cyril and Methodius“ from Skopje, many other faculties of the University of Sarajevo as well as various practitioners from Bosnia and Herzegovina, Macedonia and Croatia, will share their rich knowledge and experience with the participants of this program, and I think that the five-day International Summer School is a great opportunity, both for acquiring new knowledge and skills, as well as for exchanging experiences, and certainly for new acquaintances and enhancing cooperation in the Region.

The Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies continues to spread the idea of interregional cooperation, academic connectivity and continuous joining of young people in the Western Balkans region, and we look forward to welcoming you in Sarajevo!

DEAN OF THE FACULTY FOR CRIMINAL JUSTICE, CRIMINOLOGY AND SECURITY STUDIES

Professor Nedžad Korajlić, PhD.

Почитувани учесници во
„Превенција на ризици во урбани средини“,

Сложените процеси низ кои минува човештвото во современието бараат постојано проширување на знаењата за да се разберат развојот и феномените на „новото општество“ со кои денес се соочува човекот, но и развивање на нови форми на пренесување и размена на знаењата во процесот на доживотно учење. Затоа сметам дека програмата на Меѓународната летна школа „Превенција на ризици во урбани средини“ која Филозофскиот факултет во Скопје ја организира заедно со Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии од Сараево нуди голема можност за вас да стекнете нови знаења за оваа актуелна и значајна тема.

Школата нуди можност на теоретски, практични предавања и вежби на експертите од Македонија и Босна и Херцеговина за предизвиците кои ги носат „Новите урбани средини“ за безбедноста на граѓаните со постојаниот прираст на населението во големите градови, проблемите со урбанистичките планови, ширење на градската инфраструктура, напливот на мигранти од кризни подрачја, растечкиот криминал, воведување на нови енергеници и да стекнат знаења како да се надминат проблемите со кои се соочуваат градските служби, безбедносниот сектор и институциите.

Целта на школата е, преку интердисциплинарен пристап, покрај проширување на знаењата на студентите, да поттикне интерес и кај разни професионалци од регионот и Европа за да се засилат капацитетите и човечките ресурси во секоја земја за превенција на ризиците за подобрување на животот на секој граѓанин.

Она што особено ме радува е што многу институции и организации пројавија интерес и ја разбраа важноста на овој проект. Секако голема благодарност за поддршката и идеите на нашите партнери, колеги од Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии од Сараево. Големиот број на заинтересирани учесници од целиот регион претставува доказ за оправданоста на оваа програма, која ќе настојуваме од година во година да ја унапредуваме и развивааме со намера да се зголеми нејзиниот меѓународниот карактер и углед.

ДЕКАН НА
ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Проф. д-р Ратко Дуев

Dear participants in the International Summer School
„Risk prevention in urban environments“

The complex processes that humanity presently faces require perpetual expansion of knowledge in order to understand the development and the phenomena of “the new society” which people face today. And yet also, they have a need for developing some new forms of knowledge transfer and exchange in the process of continual education. This is why I gather that the International summer school “Risk prevention in urban environments” programme, which is organized by the Faculty of Philosophy together with the Faculty of Criminalistics, Criminology and Security Studies in Sarajevo, offers you a great opportunity to acquire new knowledge in this relevant and important subject.

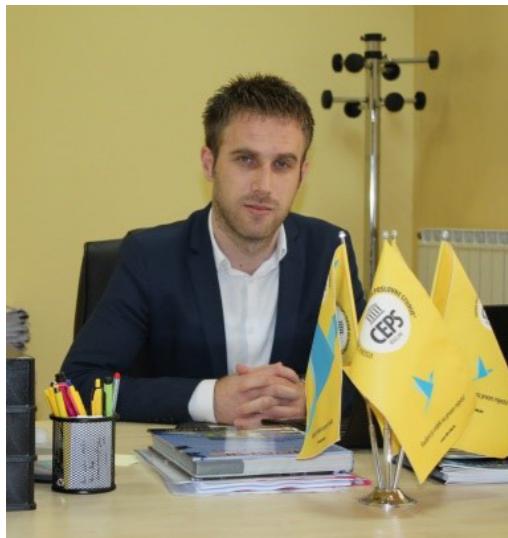
The summer school offers theoretical, as well as practical classes, exercises held by experts from North Macedonia and Bosnia and Herzegovina, on subjects ranging from the challenges that “The new urban environments” bring concerning the security of the citizens that the continual population growth is going to bring in the larger cities, problems with urban planning, spread of city infrastructure, arrival of migrants in critical areas, crime growth, introducing new energy sources, acquiring knowledge on how to overcome problems that city administrations, security sector and institutions face.

The goal of this summer school, through an interdisciplinary approach, besides widening the participants’ knowledge in some areas, is to inspire interest in different kinds of professionals from this region, as well as Europe, in order to enforce the capacities and human resources in every country so as to prevent the risks that the improvement of civic life faces.

What gives me most joy is that many institutions and organizations were interested in this project and understood its importance. I must, nevertheless, mention the support and ideas coming from our partner, the colleagues from the Faculty of Criminalistics, Criminology and Security Studies in Sarajevo. The large number of participants coming from this entire region underlines the need of the programme, which we are going to develop and upgrade on an annual basis, improving its international character and reputation.

DEAN OF THE FACULTY OF PHILOSOPHY

Prof. Ratko Duev, PhD.

Cijenjeni polaznici „Međunarodne ljetne škole – Prevencija rizika u urbanim sredinama“

Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ iz Kiseljaka je po treći put partner Fakulteta za kriminalistiku, criminologiju i sigurnosne studije iz Sarajeva u organizaciji međunarodnih projekata necikličnog oblika obrazovanja. Zajedno smo organizovali „Međunarodnu ljetnu školu upravljanje u kriznim situacijama“ i „Međunarodnu zimsku školu korporativna sigurnost i zaštita“.

Mišljenja sam da je program „Međunarodne ljetne škole – Prevencija rizika u urbanim sredinama“ izuzetna prilika da polaznici steknu nova znanja i vještine, te razmjene iskustva. Program ljetne škole ukazuje na važnost prepoznavanja kompleksnih sigurnosnih rizika i prevencije mogućih rizika u urbanim sredinama. Cilj nam je da kroz predavanja, stručnu raspravu tokom predavanja i vježbe od strane profesora i stručnjaka obučimo polaznike da u budućnosti znaju primjeniti stečene kompetencije u domenu prevencije rizika u urbanim sredinama.

Nadam se da ćemo sa ovom ljetnom školom unaprijediti znanja naših studenata i efikasnost naših profesionalaca, što će biti korisno za naše države.

Kao direktor Visoke škole „CEPS – Centar za poslovne studije“ siguran sam da ćemo ispuniti postavljene zadatke iz programa ljetne škole, te tako nastaviti naše usmjerenje ka kvalitetnijoj edukaciji naših studenata i unapređenju saradnje u Regionu.

Direktor Visoke škole „CEPS – Centar za poslovne studije“

Pred. VŠ Mirzo Selimić

Dear students of the “International Summer School – Risk Prevention in Urban Environments”

“Center for Business Studies” college from Kiseljak has, for the third time, partnered with the Faculty of Criminalistics, Criminology and Security Studies from Sarajevo in order to jointly organize international noncyclic education projects. Together, we have organized “International Summer School – Crisis Management” and “International Winter School – Corporate Security and Protection.”

It is my opinion that the program of the “International Summer School – Risk Prevention in Urban Environments” is a remarkable opportunity for the students to not only acquire new knowledge and competencies, but also to exchange experiences. The Summer School program points out the importance of identifying complex security risks, as well as the importance of preventing possible risks in urban environments. It is our aim to, through lectures, expert discussion and exercises given by professors and experts, train our students in such a way that they know how to best apply the newly-acquired competencies from the domain of risk prevention in urban environments.

I hope that this Summer School will expand our students’ knowledge and our experts’ efficiency, which will surely be useful to our countries.

As the director of the “Center for Business Studies” college I am confident that we will accomplish the goals set by the Summer School program, and thus continue to not only strive towards providing an ever-better education to our students, but also to improve the collaboration within the Region.

Director of the “Center for Business Studies” college

College lecturer Mirzo Selimić

Dragi prijatelji, dekani i profesori, poštovani polaznici "Međunarodne Ljetne škole-Prevencija rizika u urbanim sredinama"!

Kao direktor Federalne uprave civilne zaštite, vladine organizacije koja je aktivno u sistemu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, zahvaljujem se što smo dio projekta "Međunarodna Ljetna škola - Prevencija rizika u urbanim sredinama" u organizaciji Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu i Filozofskog fakulteta Univerziteta "Sv. Kiril i Metodij" iz Skopja.

Bosna i Hercegovina je izložena čestim i destruktivnim nesrećama. Teorija i praksa nas uči da negativne efekte prirodnih i drugih nesreća treba svesti na najmanju moguću mjeru uz pomoć preventivnog djelovanja prije nego što dođe do nesreće. Ovakve mjere zahtijevaju koordiniran pristup široke lepeze aktera kao što su nadležni za prostorno planiranje, ekonomsko planiranje, socijalnu zaštitu, vodoprivredu, itd., koji u svom svakodnevnom poslu nemaju nekog posebnog dodira sa civilnom zaštitom.

Važnost gradova i urbane politike kao nacionalnog i lokalnog zadatka ima temeljno značenje u kreiranju odgovora na savremene sigurnosne izazove. U savremenim i kompleksnim okolnostima razvoja gradova kao održivih zajednica, s jedne strane sa snažnim zahtjevima na gradove kao pokretače privrednih, socijalnih, kulturnih i ekoloških aspekata društva, a s druge strane ograničenjima kao što je postojeća infrastruktura, te znatne razlike u pogledu prirednih i socijalnih mogućnosti pojedinih gradskih područja, nameće se vrlo važan izazov sa kojim se sve više suočavaju urbane sredine, a to je sigurnost. Sigurnost je javno dobro koje se mora osigurati svima i ona je važna za održivi razvoj jednog grada. Sigurnost urbanih sredina sa aspekta zaštite i spašavanja od nesreća je tema koja ima značajno mjesto u organizaciji i funkcioniranju gradskih sredina. Infrastruktura urbanih sredina mora se promatrati sveobuhvatno jer predstavlja sisteme, mreže i objekte od posebnog značaja, kao što su vodozahvati, energetski sistemi, sistemi prometa i veza, komunikacijski sistemi, bolnice, javne ustanove i slično. Njihov prekid djelovanja ili prekid isporuke roba ili usluga može imati ozbiljne posljedice za nacionalnu sigurnost, zdravlje i živote ljudi, imovinu i okoliš, sigurnost i ekonomsku stabilnost te neprekidno funkcioniranje vlasti.

Tehnologija je postala neizostavan dio naših života i neke stvari je gotovo nemoguće učiniti bez nje. BiH je na početku usvajanja ovih novina. Postoje nove ideje o tome kako gradove učiniti još pametnijima i otpornijima na prirodne katastrofe. Nedavne i brojne prirodne katastrofe moraju se suočiti s preciznim planom spremnosti u svakom gradu kako bi se stanovništvu pružio sigurniji način života.

Prijetnje od ugroženosti i opasnosti po ljude i materijalna dobra neće nestati. Svjedoci smo kako nesreće ne poznaju države, granice, nacije, politike i religije. Zbog toga i odgovor na prirodne i druge nesreće mora biti univerzalan, humanistički, stručan i efikasan, posebno u prevenciji nesreća, dakle, u okviru redovne djelatnosti nosilaca planiranja, a zatim i u odgovoru društvene zajednice na izazove nesreća, kada se one dese. S tim u vezi, svi nosioci planiranja u zaštiti i spašavanju trebaju iskazati dodatnu istrajnost, požrtvovanje i doprinos u dalnjem razvoju zaštite i spašavanja

Važno je odgovoriti na pitanja koji su to detektovani problemi sa kojima se službe u zaštiti i spašavanju susreću u urbanim sredinama i kako ih prevenirati? Posebno je važno prilikom planiranja gradnje zgrada i naselja obratiti

i uključiti struku kako bi se predvidjele sve potrebno mjere i situacije, kako bi vatrogasci i službe u zaštiti i spašavanju mogli što hitnije prići zgradama s ciljem brzog odgovora, odnosno reakcije na nesreću kako bi ljudi bili spašeni što prije. Isto tako, potrebno je da se predvide prilazi zgradama, evakuacijski izlazi, protupožarne stepenice, da se hidranti stave u funkciju...

Potrebno je kroz obrazovni proces edukovati kadrove koji bi radili u sistemu zaštite i spašavanja, a ovakvi i slični projekti u velikoj mjeri doprinosi tome. Studenti se mogu učiniti svjesnim o prevenciji i smanjenju rizika o katastrofa tako što će se razni edukativni materijali sa primjerima iz prakse uključiti u zvanične, nezvanične i neformalne edukativne aktivnosti i tako što će se osigurati jednostavan pristup informacijama o riziku od katastrofa i sredstvima zaštite. Odličan način je da će nakon teoretskog u praktičnom dijelu, što će biti prilika i u okviru ovog projekta, studentima biti prezentirana praktična pokazna vježba spašavanja iz požara i zemljotresa u urbanim sredinama.

Važno je težiti boljoj interesornoj saradnji, boljoj komunikaciji između srodnih službi kako bi svi našli svoje mjesto u sistemu zaštite i spašavanja, da sve strukture CZ od lokalnog do federalnog nivoa budu obučene i opremljene kako bi se uspješnije borili sa svim izazovima. FUCZ je kroz svoj USAR tim (Urban search and rescue team – Tim za potrage i spašavanje u naseljenim mjestima) prepoznao, obučila i opremila ljudi za potrage i spašavanje u urbanim uslovima, koji može djelovati u svim izazovima i nesrećama u urbanim sredinama, posebno u slučaju zemljotresa.

Sve ove aktivnosti potrebne su kako bi se poboljšali standardi u spašavanju, odnosno odgovori na nesreće i prevencija rizika u urbanim sredinama kroz sve ove planove, kako bismo svi stremili sigurnijem okruženju za sve stanovnike. Konkretnije, mislim na prevenciju rizika kroz uvažavanje struke i poboljšanje planova koji će se poštovati, odnosno kojim će biti zadovoljeni svi standardi a odgovor je da službe mogu reagovati na to kroz poboljšanje i poštivanje tih standarda. U tom slučaju će prvi odgovor biti brži i efikasniji.

U BiH je neophodno raditi i na realizaciji preporuka iz Okvira za smanjenje rizika od katastrofa, odnosno potrebno je promovirati uključivanje znanja o riziku od katastrofa, ublažavanje, pripravnost, odgovor, oporavak i sanaciju u formalno i neformalno obrazovanje kao i građansko obrazovanje, na svim nivoima, ali i u okviru stručnog obrazovanja i obuka. Mreža volontera u sistemu zaštite i spašavanja je projekt s kojim je FUCZ krenula prije određenog vremena i koji je već dao dobre rezultate kroz veliki odziv.

Sigurnosni problem u urbanim sredinama svakako je i migrantska kriza koja Bosnu i Hercegovinu, posebno entitet Federaciju BiH, povećanim intenzitetom pogoda u posljednje vrijeme. Ono što bi svakako popravilo sigurnosnu sliku je i konačno funkcioniranje jedinstvenog poziva za hitne slučajeve na novu BiH – 112.

FUCZ, kao važan i odgovoran segment u sistemu zaštite i spašavanja, kroz učešće u ovom projektu i u stalnim aktivnostima na edukaciji stanovništva, obučavanju i opremanju svojih pripadnika, konstantno radi na poboljšanju sigurnosti građana i njihove imovine.

Fahrudin Solak

Direktor Federalne uprave civilne zaštite

Agencija DSC se trudi da pored svojih usluga u oblasti tehničke zaštite objekata bude i Centar za razvoj sigurnosti sa posebnim akcentom na sigurnost urbanih sredina. Za takav pristup zadužen je naš projektni biro koji djeluje kao samostalno odjeljenje agencije. U birou su uposleni mladi i stručno osposobljeni inžinjeri i tehničari, a što je u skladu sa poslovnom politikom agencije da se ulaganjem u mlađe kadrove i njihovim stručnim usavršavanjem ostvaruju što bolji rezultati i da se agencija pozicionira na vodeću poziciju u regionu. Upravo nam je ovakav pristup omogućio izradu velikog broja projekata u oblasti sigurnosti urbanih sredina.

Agencija je, kao dugogodišnji partner Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, angažovana na realizaciji projekta Ijetnje škole pod nazivom „Prevencija rizika u urbanim sredinama“.

U sklopu modula „Sigurnost urbanih struktura“ Agencija će sa polaznicima izvršiti teorijsku i praktičnu obuku iz oblasti evakuacije ljudi i materijalnih dobara iz ugroženih prostora. Posebna pažnja će biti posvećena evakuaciji i spašavanju ljudi iz javnih objekata gdje se okuplja veći broj ljudi. U sklopu nastave polaznici će samostalno analizirati i izraditi Plan evakuacije i spašavanja za jedan objekat.

Mr. Adnan Cero, dipl. krim

General manager

CILJ PROGRAMA

Cilj programa cjeloživotnog učenja „Međunarodna Ljetna škola - Prevencija rizika u urbanim sredinama“ je sticanje specifičnih znanja, kao i unapređivanje postojećih znanja iz domena prevencije rizika u urbanim sredinama od različitih tipova ugroza.

OPŠTE I SPECIFIČNE KOMPETENCIJE

Polaznici programa cjeloživotnog učenja „Međunarodna Ljetna škola – Prevencija rizika u urbanim sredinama“ steći će znanja i vještine potrebne za realizaciju preventivnih mjer i aktivnosti urbanog planiranja sa aspekta društvenih, prirodnih, humanističkih i tehničkih nauka.

ISHODI UČENJA

Po završetku programa cjeloživotnog učenja „Međunarodna Ljetna škola – Prevencija rizika u urbanim sredinama“, polaznici će znati odrediti bitne elemente u tehničkom i sigurnosnom aspektu kontrole korištenja prostora urbanih sredina, znaće odrediti elemente i posebnosti procjene ugroženosti i kriznog planiranja kroz sve četiri faze (prevencija, pripravnost, reagovanje/djelovanje i oporavak/sanacija), znaće odrediti preventivne mјere zaštite ljudi i njihove životne okoline.

IZVEDBA PROGRAMA

U izvedbi ovog programa nečikličnog obrazovanja – Međunarodna Ljetna škola „Prevencija rizika u urbanim sredinama“ učestvovat će nastavnici i saradnici sa Univerzitetom u Sarajevu i Univerzitetom „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skoplja. Pored nastavnika i saradnika u izvedbi programa učestvovat će i profesionalci, a koji se bave pitanjima prevencije i sigurnosti gradova iz Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije. Program Međunarodne Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“, realiziraće se kroz ukupno sedam uzajamno povezanih modula.

NAČIN ODRŽAVANJA NASTAVE

Predavanja, stručna rasprava tokom predavanja, proučavanje obavezne i dodatne literature, izrada i izlaganje studije slučaja, praktični rad.

PRAKTIČNI RAD

Praktične i pokazne vježbe evakuacije iz stambenih i poslovnih zgrada, izrada planova za evakuaciju i spašavanje iz stambenih i poslovnih zgrada.

OPIS LJETNE ŠKOLE

Urbana sredina je složen društveni, privredni i biofizički sistem kreiran interakcijom između fabrika koje je čovjek izgradio i fizičkih osobina pejzaža. Opasnosti potencijalnog urbanog života na fizičku geografiju grada podrazumijevaju veličinu i

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Целта на програмата на доживотното учење за Међународната летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ е добивање на специфични знаења, како и да го унапредат своето веќе постоечко знаење од областа на превенција и ризици на урбаната средина од различни видови на загрозувања.

ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ КОМПТЕНЦИИ

Учесниците на програмата за доживотно учење за Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе се стекнат со знаење и вештина потребна за реализација на превентивните мерки и активности за урбano планирање од аспект на општествени, природни, хуманистички и технички науки.

РЕЗУЛТАТ ОД УЧЕЊЕТО

По завршување на програмата за доживотно учење за Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“, учесниците ќе знаат да ги одредат значајните елементи во техничкиот и безбедносниот аспект на контрола за користење на просторот во урбантите средини, ќе знаат да ги одредат елементите и да ги проценат загрозените и кризните планирања низ сите четири фази (превенција, приправност, реагирање/ делување и опоравување/ санација), ќе знаат да ги одредат превентивните мерки за заштита на луѓето и нивната животна околина.

РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Во реализација на оваа програма на нециклиично образование - Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе учествуваат наставници и соработници од Универзитетот во Сарајево и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје. Покрај наставниците и со реализација на програмата ќе учествуваат и професионалци, кои се занимаваат со прашања од превенција и безбедност на градовите од Босна и Херцеговина и Република Македонија. Програмата Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе се реализира низ вкупно седум меѓусебно поврзани модули.

НАЧИН ОДРЖУВАЊЕ НА НАСТАВАТА

Предавања, стручна дискусија во текот на предавањата, проучување на задолжителната и дополнителната литература, изработка и излагање со студија на случај, практична работа.

PROGRAM OBJECTIVE

The goal of the Lifelong Learning Program “International Summer School – Risk Prevention in Urban Environment” is to acquire specific knowledge, as well as to improve existing knowledge in the field of risk prevention in the urban environment from various types of threats.

GENERAL AND SPECIFIC COMPETENCIES

Participants in the Lifelong Learning Program “International Summer School – Risk Prevention in Urban Environment” will acquire the knowledge and skills necessary for the implementation of preventive measures and urban planning activities from the aspect of social, natural, humanistic and technical sciences.

LEARNING OUTCOMES

After the completion of the Lifelong Learning Program “International Summer School – Risk Prevention in Urban Environment”, the participants will be able to determine the essential elements in the technical and safety aspects of controlling the use of urban spaces, will determine the elements and specificities of vulnerability and crisis planning through all four phases, preparedness, response / action and recovery / rehabilitation), will determine preventive measures for the protection of people and their environment.

IMPLEMENTATION OF THE PROGRAM

In the implementation of this non-cyclical education program - International Summer School “Risk Prevention in Urban Environment”, professors and associates from the University of Sarajevo and the University “Sv. Cyril and Methodius” from Skopje will participate. In addition to teachers and associates in the program implementation, professionals will also take part in the issues of prevention and security of cities from Bosnia and Herzegovina and the Republic of Macedonia. The program of the International Summer School - “Risk Prevention in Urban Environment” will be realized through a total of seven interconnected modules.

METHODS OF TEACHING

Lectures, expert discussion during lectures, study of compulsory and additional literature, preparation and presentation of a case study, practical work.

PRACTICAL WORK

Practical and demonstration exercises of evacuation from residential and business buildings, development of evacuation plans and rescue from residential and commercial buildings.

položaj, ali mogu uključivati i niz događaja kao što su uragani, poplave, oluje, zemljotresi, snijeg, vatrene oluje, klizišta, slijeganje tla. Jedan od posebnih problema urbanih sredina, a koji utiče na živote i svakodnevnicu i ozbiljno narušava kvalitetu njihova života jeste kriminalitet. Veliki broj socijalnih problema i konflikata u urbanim sredinama, posljedica je dehumanizacije pojedinih dijelova grada, degradacije stambenih zona. Prostori u zajednici, i oni javni i oni privatni, trebaju biti osmišljeni i dizajnirani tako da se ljudi u njima osjećaju sigurno, da ih žele koristiti i da žele u njima boraviti. Općenito se može reći da život u gradu donosi sa sobom otuđenost, nemir i depresije. Međunarodna Ljetna škola "Prevencija rizika u urbanim sredinama", ima za cilj da polaznicima omogući interdisciplinarni pristup problematice sigurnosti urbanih sredina, i to sa aspekta sigurnosnih nauka, kriminologije, kriminalistike, sociologije, psihologije, pedagogije, andragogije, medicine, arhitekture, biologije i humanističkih nauka. Ovakav pristup izvedbi programa u kojem učestvuju profesori i stručnjaci iz prakse sa dva univerziteta, Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skoplja, upoznaće polaznike ovog programa Ljetne škole sa problematikom sigurnosti urbanih sredina, grada, njegove infrastrukture, stanovnika sa aspekta različitih čovjekovih aktivnosti koje određuju sigurnost i kvalitetu življjenja u urbanom prostoru. Program Međunarodne Ljetne škole "Prevencija rizika u urbanim sredinama" je usmjeren na izgradnju kapaciteta za problematizaciju sigurnog i ugodnog življjenja stanovnika urbanih sredina, kroz aktivnosti usmjerene na prevenciju od različitih ugroza koje za posljedicu imaju ugrožavanje stanovnika urbanih sredina kao biopsihocijalne kategorije.

O PROGRAMU

Kao nastavak programa cjeloživotnog učenja kroz forme međunarodnih ljetnih škola, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu i Filozofski fakultet Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skoplja, organizuju novi interdisciplinarni akademski program cjeloživotnog obrazovanja – Međunarodnu Ljetnu školu „Prevencija rizika u urbanim sredinama“. U izvedbi ovoga akademskog programa cjeloživotnog obrazovanja, učestvuju profesori Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta „Sv. Kirili i Metodij“ iz Skopja, kao i stručnjaci iz prakse. Ovaj akademski program cjeloživotnog obrazovanja – Međunarodna Ljetna škola "Prevencija rizika u urbanim sredinama", realizira se u Sarajevu u periodu od 24. do 28. juna 2019. godine. U izvedbi ovog programa necikličnog obrazovanja – Međunarodna Ljetna škola „Prevencija rizika u urbanim sredinama“ učestvovat će nastavnici i saradnici

ПРАКТИЧНА РАБОТА

Практични и покажувачки вежби за евакуација од станбени и деловни згради, изработка на планови за евакуација и спасување од станбени и деловни згради.

ОПИС НА ЛЕТНАТА ШКОЛА

Урбаната средина е сложен општествен, индустриски и биофизички систем, креиран со интеракција помеѓу фабриките кои човекот ги изградил и физичките особини на природата. Опасностите од потенцијалниот урбан живот на физичката географија на градот подразбира големина и положба, но, може да се вклучат и редица други случајувања, како што се: урагани, поплава, бура, земјотрес, снег, клизишта, спуштање на земјиштата. Еден од посебните проблеми на урбаната средина, а која влијае на животите и на секојдневието и сериозно го пореметува квалитетот на нивните животи е криминалитетот. Голем број на социјални проблеми и конфликти во урбантите средини е последица на дехуманизација на поединечни делови на градот, деградација на станбените зони. Просториите во заедниците, и јавните и приватните, треба да бидат осмислени и дизајнирани така што луѓето во нив треба да се чувствуваат безбедно, да сакаат да ги користат и да сакаат да живеат во нив. Општо може да се каже дека животот во градот донесува со себе отуѓеност, немир и депресија. Међународната летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“, има за цел на учесниците да им овозоможи интердисциплинарен пристап кон проблематиката на безбедност во урбани средини и тоа од аспект на безбедносните науки, криминологијата, криминалниката, социологијата, психологијата, педагогијата, андрагогијата, медицината, архитектурата, биологијата и хуманистичките науки. Ваков пристап на изведување на програма во која ќе учествуваат професори и стручњаци од пракса од два универзитета, Универзитет во Сарајево и Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, ќе ги запознаат учесниците на оваа програма од летната школа со проблемите на безбедноста на урбантите средини, градови, неговата инфраструктура, жители од аспект на различни човекови активности кои ја одредуваат безбедноста и квалитетот на живеење во урбаниот простор. Програмата на Међународната летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ е насочена кон изградба на капацитетот за проблематизацијата на безбеден и удобен живот на жителите од урбаната средина, низ активности насочени кон превенција од различни загрозувања кои за последица имаат загрозување на жителите од урбантите средини како биопсихоцијална категорија.

DESCRIPTION OF THE SUMMER SCHOOL

The urban environment is a complex social, economic and biophysical system created by the interaction between the factories built by man and the physical characteristics of the landscape. The dangers of potential urban life on the physical geography of a city imply size and position, but may include a series of events such as hurricanes, floods, storms, earthquakes, snow, storms, landslides. One of the special problems of urban environments, which affects lives and everyday life and seriously undermines the quality of their lives is crime. A large number of social problems and conflicts in urban areas are a consequence of the dehumanization of certain parts of the city, the degradation of residential areas. Community spaces, both public and private, should be designed and designed so that people feel safe in them, want to use them and want to stay in them. In general, it can be said that life in the city brings with it alienation, anxiety and depression. The International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment" aims to provide students with an interdisciplinary approach to the problems of urban safety, from the aspect of security studies, criminal justice, criminology, sociology, psychology, pedagogy, andragogy, medicine, architecture, biology and humanity sciences. This approach to the implementation of the program, involving professors and practitioners from two universities, the University of Sarajevo and the University „Ss. Cyril and Methodius“ from Skopje, will introduce the participants of this Summer School program to the problems of the safety of urban environments, the city, its infrastructure, inhabitants from the aspect of various human activities that determine the safety and quality of life in the urban area. The program of the International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment" focuses on building capacities for problematizing the safe and comfortable living of urban residents, through activities aimed at preventing various threats that result in the endangering of urban population as a bio-psychological category.

ABOUT THE PROGRAM

As a continuation of the lifelong learning program through the forms of international summer schools, the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, and the Faculty of Philosophy, University „Ss. Cyril and Methodius“ from Skopje, organize a new interdisciplinary academic program of lifelong education - International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment". In the implementation of this academic program of lifelong education, professors from the University of Sarajevo and the University "Sv. Cyril and Methodius" from Skopje, as well as practitioners. This academic program of lifelong education - International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment" will realize in Sarajevo from 24th to 28th June 2019.

sa Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skoplja. Pored nastavnika i saradnika u izvedbi programa učestvovat će i profesionalci, a koji se bave pitanjima prevencije i sigurnosti gradova iz Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije. Program Međunarodne Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“, realiziraće se kroz ukupno sedam uzajamno povezanih modula.

Sociološko - psihološki i pedagoško – andragoški aspekti urbanih sredina

Teme u ovome modulu su usmjerene ka ponašanju čovjeka kao jedinke unutar procesa urbanizacije. Isto tako, ovaj modul govoriće o karakteristikama urbanog načina života, kao i o pojmovima grupnog stanovanja koje je karakteristično za velike gradove. U ovom modulu okarakteriziraće se i zahtjevi stanovnika u velikim gradovima koji teže ka raznovrsnošću, a sa druge strane, teži se za potpuno izolovanim kućnim ambijentom i potrebom za jednom ravnotežom između javnog i privatnog života. Pored navedenog, u ovom modulu pokušaće se objasniti i negativni efekti življena u urbanim sredinama koji vode dehumanizaciji života, različitim tjeskobama, napetostima i drugim sociološkim i psihološkim poremećajima. Isto tako u ovom modulu govoriće se i o preventivnim aktivnostima obrazovnih institucija sa ciljem širenja svijesti i znanja o mogućim opasnostima urbanih sredina po sigurnost djece, mladih i odraslih. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovog modula su Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja“, Institut za sociologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja i Institut za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja.

Urbano planiranje i antropogena ugrožavanja

Cilj ovog modula je objasniti način urbanog planiranja sa tehničkog i sigurnosnog aspekta kontrole korištenja prostora. Također, u ovom modulu govoriće se i o načinu oblikovanja urbane sredine, sa ciljem osiguranja ugodnog, kvalitetnog i sigurnog načina življena. Kao veoma bitan aspekt sigurnosti urbanih sredina, u ovom modulu obradiće se i teme osiguranja kontrolisanog razvoja, planiranja i arhitekture naselja i zajednica kao bitan preduslov zaštite od prirodnih i nesreća uzrokovanih ljudskim faktorom. U ovom modulu, bavićemo se oblicima i izvorima ugrožavanja urbanih sredina, kao i pojmovima i specifičnostima antropogenih katastrofa sa razlozima i uslovima koji pogoduju njihovom nastanku. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovog modula su Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Građe-

ЗА ПРОГРАМАТА

Како продолжение на програмата за доживотното учење низ форма на међународни летни школи, Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии на Универзитетот во Сараево и Филозофскиот факултет Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, организираат нова интердисциплинарна академска програма на доживотно образование - Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“. Во реализација на оваа академска програма на целоживотно образование, учествуваат професори од Универзитетот во Сараево и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, како и стручњаци од пракса. Оваа академска програма на доживотно образование – Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“, ќе се реализира во Сараево во период 24. до 28. јуни 2019 година. Во реализација на оваа програма на нецикличко образование - Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе учествуваат наставници и соработници од Универзитетот во Сараево и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје. Покрај наставниците и соработниците во реализација на програмата ќе учествуваат и професионалци, кои се занимаваат со прашања од превенција и безбедност на градовите од Босна и Херцеговина и Република Македонија. Програмата Међународна летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе се реализира низ вкупно седум меѓусебно поврзани модули.

Социолошко – психолошки и педагошко – андрагошки аспекти на урбантите средини

Темите на овој модул се насочени спрема однесувањето на човекот како единка во самиот процес на урбанизација. Исто така, овој модул ќе зборува за карактеристики на урбаниот начин на живот, како и за помите на групното живеење кое е карактеристично за големите градови. Во овој модул ќе се окарактеризираат и барањата на жители во големите градови кои тежнеат кон разноликост, а од друга страна, сè повеќе се тежнее за потполно изолиран домашен амбиент и потребата за една рамнотежа помеѓу јавниот и приватниот живот. Покрај наведеното, во овој модул ќе се настојува да се објаснат и негативните ефекти на живеењето во урбантите средини кои водат кон дехуманизација на животот, различни тешкотии, напнатост и други социолошки и психолошки пореметувања. Исто така, во овој модул ќе се говори и за превентивните активности на образовните институции со цел ширење на свеста и знаењето за можни опасности во урбантите средини,

In the implementation of this non-cyclical education program - International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment", professors and associates from the University of Sarajevo and the University "Sv. Cyril and Methodius" from Skopje will participate. In addition to teachers and associates in the program implementation, professionals will also take part in the issues of prevention and security of cities from Bosnia and Herzegovina and the Republic of Macedonia. The program of the International Summer School - "Risk Prevention in Urban Environment" will be realized through a total of seven interconnected modules.

Sociological - Psychological and Pedagogical - Andragogical Aspects of Urban Environments

Topics in this module are directed towards the behavior of a person as an individual within the process of urbanization. Likewise, this module will talk about the characteristics of the urban way of life, as well as the concepts of group housing that is characteristic for large cities. In this module, the demands of the inhabitants in the big cities who strive for diversity will also be characterized, and on the other hand, they strive for a completely isolated home environment and the need for a balance between public and private life. In addition, this module will also try to explain the negative effects of living in urban environments leading to dehumanization of life, various anxieties, tensions and other sociological and psychological disorders. Also in this module will be discussed the preventive activities of educational institutions with the aim of spreading awareness and knowledge about the possible dangers of urban areas for the safety of children, youth and adults. Leaders of the implementation activities of this module are the Institute for Psychology of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje", Institute of Sociology of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje and the Institute for Pedagogy of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje.

Urban Planning and Anthropogenic Threats

The aim of this module is to explain the method of urban planning from the technical and security aspects of space use control. Also, in this module will be discussed about the way of creating an urban environment, in order to ensure a comfortable, quality and safe way of life. As a very important aspect of the safety of urban areas, this module will also address the issues of ensuring controlled development, planning and architecture of settlements and communities as an important prerequisite for protection against natural and human-induced accidents. In this module, we will deal with forms and sources of endangering urban environments, as well as the concepts and specifics of anthropogenic disasters with the reasons and

vinski fakultet Univerziteta u Sarajevu i Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Okoliš i urbana sredina

Posljedice brze i često neracionalne urbanizacije u svijetu i kod nas su intenzivne i velike. Urbanizacijom je naglašena neracionalna potrošnja ograničenog prostora naročito produktivnog poljoprivrednog tla čije su površine ograničene. Urbanizovane zone i industrijski gradovi značajno i veoma opasno ugrožavaju kvalitet životne sredine i njenih komponentnih dijelova zraka, vode (podzemnih i površinskih), produktivnog tla, biljnih i životinjskih vrsta. Danas, najveći ekološki problemi grada su: zagađenje zraka i vode, buka, saobraćajna sredstva, saobraćajni sistemi. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovoga modula su: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Prirodno matematički fakultet, Odsjek za biologiju / smjer ekologije Univerziteta u Sarajevu, Prirodno matematički fakultet, Odsjek za geografiju / smjer regionalno prostorno planiranje.

Sigurnost urbanih struktura

Ovaj modul pružiće teme koje će se baviti preventivnim mjerama, mjerama tehničke i fizičke sigurnosti i zaštite urbanih struktura (stambene, poslovne zgrade, putne, saobraćajne infrastrukture, strukture od značaja za grad) u slučaju nesreća nastalih djelovanjem prirodnih sila i djelovanjem čovjeka i principima evakuacije i spašavanja. U okviru ovog modula, planirane su i praktične i pokazne vježbe evakuacije iz stambenih i poslovnih zgrada, kao i izrada planova za evakuaciju i spašavanje iz stambenih i poslovnih zgrada. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovog modula su: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Institut za bezbjednost, odbranu i mir Filozofskog fakulteta Univerziteta "Sv. Kiril i Metodij" iz Skoplja, Agencija za zaštitu ljudi i imovine "DSC" d.o.o. Sarajevo, "INZA Group" Sarajevo, Federalna uprava civilne zaštite, Državna uprava za zaštitu i spašavanje Republike Makedonije i Crveni križ / krst Kantona Sarajevo.

Krizno planiranje i normativno uređenje zaštite i spašavanja

Krizno planiranje u urbanim sredinama je modul koji će se baviti osnovnim elementima i posebnostima procjene ugrozenosti i kriznog planiranja kroz sve četiri faze (prevencija, pripravnost, reagovanje/djelovanje i oporavak/sanacija). Isto tako, ovaj modul govoriće i o potrebama, značenju i modelima odbrambeno-zaštitnog organizovanja civilnih struktura na lokalnim i državnim nivoima vlasti, a radi zaštite materijalnih i kulturnih dobara životne sredine od svih oblika ugrožavanja.

за сигурноста на децата, младите и возрасните. Носители на изведување на овој модул се Институт за психологија од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје и Институт за социологија од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје и Институт за педагогија од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје.

Урбano планирање и антропогени загрозувања

Целта на овој модул е да се објасни начинот на урбанизирање од технички и сигурносен аспект на контрола на користење на просторот. Исто така, во овој модул ќе се зборува и за начинот на обликување на урбанизираниот развој, планирања и архитектура на населбите и заедниците како важен предуслов за заштита од природните и несреќите предизвикани од човечкиот фактор. Во овој модул, ќе се осврнеме на формите и изворите за загрозување на урбанизираниот развој, како и на поимите и специфичностите на антропогените катастрофи со причините и условите кои го погодуваат нивното настанување. Носители на изведување на овој модул се Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Градежен факултет при Универзитетот во Сараево и Архитектонски факултет при Универзитетот во Сараево.

Околина и урбана средина

Последиците на брза и честа нерационална урбанизација во светот и кај нас се интензивни и големи. Со урбанизацијата е нагласена нерационалната потрошувачка на ограничениот простор, посебно на производството земјоделско земјиште чии површини се ограничени. Урбанизираните зони и индустриските градови значајно и многу опасно го загрозуваат квалитетот на животната средина и нејзините компонентни воздух, вода (подземни и површински), производствено земјиште, растителни и животински видови. Денес, најголеми еколошки проблеми на градовите се: загадување на воздухот и водата, бучава, сообраќајни средства, сообраќајни системи. Носители на изведување на овој модул се Факултет за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Природно-математичкиот факултет (Отсек за биологија/насока екологија при Универзитетот во Сараево), Природ-

conditions that favor their creation. Implementing activities of this module are carried out by the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, the Faculty of Civil Engineering, University of Sarajevo and the Faculty of Architecture , University of Sarajevo.

Environment and Urban Areas

The consequences of rapid and often irrational urbanization in the world and in our country are intense and large. Urbanization emphasizes the irrational consumption of the limited area of particularly productive agricultural land whose areas are limited. Urbanized zones and industrial cities significantly and very dangerously endanger the quality of the environment and its component parts of air, water (underground and surface), productive soil, plant and animal species. Today, the biggest ecological problems of the city are: pollution of air and water, noise, traffic means, traffic systems. Leaders of the implementation activities of this module are the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Department of Biology / Ecology, University of Sarajevo, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Department of Geography / Department of Regional Spatial Planning.

Security of Urban Structures

This module will provide topics that will address preventive measures, technical and physical security measures and the protection of urban structures (housing, business buildings, road, transport infrastructure, structures of importance for the city) in the condition of accidents caused by the action of natural forces and by the actions of humans, and the principles of evacuation and rescue also. Within this module, practical and demonstrative exercises of evacuation from residential and business buildings are planned, as well as elaboration of plans for evacuation and rescue from residential and business buildings. Leaders of the implementation activities of this module are the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Institute for Security, Defense and Peace of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje, Agency for Protection of People and Property "DSC" d.o.o. Sarajevo, "INZA Group" Sarajevo, Federal Civil Protection Administration, State Administration for the Protection and Rescue of the Republic of Macedonia and the Red Cross of Sarajevo Canton.

Crisis Planning and Normative Regulation of Protection and Rescue

Crisis planning in urban areas is a module that will deal with the basic elements and features of vulnerability and crisis planning in all four phases (prevention, preparedness, response / action and recovery / rehabilitation). Likewise, this

Posebna pažnja u okviru ovoga modula posvetiće se i temama koje će se baviti normativnim uređenjem zaštite i spašavanja (zakonsko određenje, podzakonski propisi, osnove normativnog uređenja) na Zapadnom Balkanu i Evropskoj uniji. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovog modula su Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine i Institut za bezbjednost, odbranu i mir Filozofskog fakulteta Univerziteta "Sv. Kiril i Metodij" iz Skoplja, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Komora zaštitarica Federacije Bosne i Hercegovine, Komora za privatnu zaštitu Republike Makedonije i Strukovno udruženje zaštitarica Republike Hrvatske.

Prevencija kriminaliteta primjenom novih tehnologija uređenjem okoliša i urbanim dizajnom

U ovom modulu govorićemo o novim tehnologijama koje se koriste za nadzor urbanih sredina na potencijalno ranjivim mjestima gdje formalni ili neformalni nadzor nije moguć ili nije u potpunosti učinkovit (gradske kritične infrastrukture, saobraćajnice, kulturna i prirodna dobra, parkirališta, pothodnici, industrijske zone). Isto tako, u ovom modulu objasnićemo koncept prevencije rizika u urbanim sredinama kroz uređenje i dizajn okoliša urbanih sredina. Ovaj koncept se temelji na ideji da odgovarajući dizajn, učinkovito korištenje izgrađenog okoliša, proučavanje planova prostora i njihova prilagodba stvarnim potrebama stanovništva, uz saradnju sa gradskim vlastima, policijom, te stručnim agencijama i udruženjima stvara sigurnost u novim i već postojećim izgrađenim prostorima. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovog modula su Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Fakultet za saobraćaj i komunikacije Univerziteta u Sarajevu, KING ICT d.o.o. i IT Odjel d.o.o. Mostar.

Migrantske krize i sigurnost urbanih sredina

Migrantske krize snažno utiču na osjećaj sigurnosti stanovnika urbanih sredina. U ovom modulu objasnićemo značaj ulaganja u sigurnosne mjere koje će na vrijeme prevenirati različite oblike kriminaliteta nastalih zbog neadekvatnog zbrinjavanja migranata. Isto tako, u ovom modulu govorićemo i o mogućim pojавama ekstremizma, vjerskog radikalizma i terorizma koje su uslovljene velikim migracijskim valovima. U ovakvom sigurnosnom kontekstu sve učestalije migracije i porast populacije migranata u urbanim sredinama još više naglašava važnost urbane sigurnosti, te nameće potrebu redefiniranja pristupa sveukupnoj nacionalnoj sigurnosti. Nosioci izvedbenih aktivnosti ovoga modula su Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju

и matematički fakultet (Otsek za geografiju/nasoka regionalno prostorno planiranje).

Безбедност на урбаните структури

Ovoj modul ќе ги продолжи темите кои ќе се занимаваат со превентивните мерки, мерките за техничка и физичка безбедност и заштита на урбаните структури (станбени, деловни згради, патишта, сообраќајна инфраструктура, структури значајни за градот) во случај на несреќа настапата поради дејствување на природни сили и дејствување на човекот и принципите на евакуација и спасување. Во рамките на овој модул, планирани се и практични вежби за евакуација од станбените и деловните згради, како и изработување на планови за евакуација и спасување од станбени и деловни згради. Носители на изведување на овој модул се Факултет за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Институт за безбедност, одбрана и мир од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, Агенција за заштита на луѓе и имот „ДСЦ“ Д. О. О од Сараево, „ИНЗА ГРОУП“ од Сараево, Федералната управа на цивилната заштита, Дирекцијата за заштита и спасување на Република Македонија и Црвен крст Кантон Сараево.

Кризно планирање и нормативно уредување за заштита и спасување

Кризно планирање во урбаните средини е модул кој ќе се занимава со основните елементи и посебности за проценка на загрозеност и вклучување планирање низ сите четири фази (превенција, приправност, реагирање/дејствување и опоравување/санација). Исто така, овој модул ќе се говори и за потребите, значењето и моделите на одбранбено – заштитно организирање на цивилната структура на локалните и на државните нивоа на властите, заради заштита на материјалните и културните добра на животната средина од сите облици на загрозување. Особено внимание во рамките на овој модул ќе се посветат и темите кои ќе се занимаваат со нормативните уредувања на заштитата и спасувањата (законско одредување, подзаконски прописи, основи на нормативното уредување) на Западниот Балкан и Европската Унија. Носители на изведување на овој модул се Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Дирекцијата за координација на полициските тела на Босна и Херцеговина, Институтот за безбедност, одбрана и мир од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, Министерство за безбедност

module will also discuss the needs, meanings and models of defensive and protective organization of civil structures at local and state levels of government, in order to protect the material and cultural goods of the environment from all forms of endangering. Special attention will also be paid to the topics that will deal with the normative regulation of protection and rescue (legislation, by-laws, basics of normative regulation) in the Western Balkans and the European Union. Leaders of the implementation activities of this module are the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, the Directorate for Coordination of Police Bodies in Bosnia and Herzegovina and the Institute for Security, Defense and Peace of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje, the Ministry of Security of Bosnia and Herzegovina, the Chamber of Private Protection of the Federation of Bosnia and Herzegovina, the Chamber of Private Protection of the Republic of Macedonia and the Professional Association for Private Protection of the Republic of Croatia.

Crime Prevention by Applying New Technologies, Environmental Management and Urban Design

In this module, we will talk about new technologies used to control urban environments in potentially vulnerable areas where formal or informal monitoring is not possible or not fully effective (city critical infrastructures, roads, cultural and natural assets, parking lots, roads, industrial zones). Likewise, in this module, we will explain the concept of risk prevention in urban environments through the design of urban environments. This concept is based on the idea that adequate design, efficient use of the built environment, study of space plans and their adaptation to the real needs of the population, in cooperation with city authorities, the police, and professional agencies and associations, create security in new and already existing built areas. Implementing activities of this module are carried out by the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Faculty of Forestry, University of Sarajevo, Faculty of Transport and Communications, University of Sarajevo, KING ICT d.o.o. and IT Department d.o.o. Mostar.

Migrant Crises and Security of Urban Areas

Migrant crises strongly affect the sense of security of urban residents. In this module we will explain the importance of investing in security measures that will in time prevent various forms of crime caused by inadequate migration of migrants. Likewise, in this module we will also talk about the possible phenomena of extremism, religious radicalism and terrorism that are conditioned by large migration waves. In such a security context, more frequent migrations and the rise of migrant populations in urban areas further emphasize the importance

i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Institut za bezbjednost, odbranu i mir Filozofskog fakulteta Univerziteta "Sv. Kiril i Metodij" iz Skoplja, Granična policija Bosne i Hercegovine, Služba za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine i Međunarodna organizacija za migracije u Bosni i Hercegovini.

POLAZNICI MEĐUNARODNE LJETNE ŠKOLE

Međunarodna Ljetna škola "Prevencija rizika u urbanim sredinama" je namijenjena svim zainteresiranim koji žele da steknu specifična znanja, kao i da unaprijede svoja postojeća znanja iz domena prevencije i rizika urbanih sredina od različitih tipova ugroza.

TRAJANJE MEĐUNARODNE LJETNE ŠKOLE

Međunarodna Ljetna škola traje sedam dana sa ukupnim fondom od 80 sati opterećenja (36 kontakt sati, 20 sati vježbi, 24 sata čitanja i izrada završnog zadatka), tokom kojih će se slušati nastava iz 7 obaveznih modula i izraditi završni zadatak.

JEZIK PREDAVANJA

Polaznici Međunarodne Ljetne škole moći će slušati predavanja na bosanskom, srpskom, hrvatskom, makedonskom i engleskom jeziku.

CERTIFIKAT

Polaznicima Međunarodne Ljetne škole "Prevencija rizika u urbanim sredinama" izdaće se zajednički certifikat Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, i Filozofskog fakulteta Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skopja, Makedonija, na BHS i makedonskom jeziku. Uz certifikat se izdaje i dodatak (Supplement) na engleskom jeziku.

SMJEŠTAJ ZA UČESNIKE KONFERENCIJE

Za učesnike Ljetne škole koji dolaze izvan Sarajeva obezbjeđen je smještaj po povoljnijim uslovima (30 KM / noćenje sa doručkom i večerom) u Studentskom centru Sarajevo, Bardakčije br.1, 71000 Sarajevo, BIH / <https://jusc.ba/>. Kao učesnici Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“ potrebno je da lično izvršite rezervaciju smještaja na: Kontakt telefon +387 (33) 568 – 660 ili putem maila: studhotel.bjelave@gmail.com, ili putem prijavnog obrazca pri registraciji za učešće na Ljetnoj školi (www.summerschool.ba ili www.summerschool.mk.

Dodatne informacije o hotelu mogu se pronaći i na booking profilu hotela: <https://www.booking.com/hotel/ba/hostel-bjelave>

на Босна и Херцеговина, Комората за приватна заштита на Федерација Босна и Херцеговина, Комората на Република Македонија за приватно обезбедување и Структурното здружение за приватна заштита на Република Хрватска.

Превенција од криминалитетот со примена на нови технологии со уредување на околната и урбаниот дизајн

Во овој модул ќе зборуваме за новите технологии кои се користат за надзор на урбантите средини на потенцијално ранливите места каде формален и неформален надзор не е возможен или не е во потполност ефективен (градски критични инфраструктури, сообраќајници, културни и природни добра, паркиралишта, подвозници, индустриски зони). Исто така, во овој модул ќе го објасниме концептот за превенција од ризик во урбантите средини низ уредување и дизајн на околната во урбантите средини. Овој концепт се темели на идејата да дизајнот, ефективното користење на изградената околина, проучувањето на плановите на просторот и нивното прилагодување на вистинските потреби на населението, во соработка со градските власти, полицијата, со стручните агенции и здруженија да направи сигурност во новите и веќе постоечките простории. Носители на изведување на овој модул се Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Шумарскиот факултет при Универзитетот во Сараево, Факултетот за сообраќај и комуникација при Универзитетот во Сараево, КИНГ ИЦТ д.о.о и ИТ оддел д.о.о Мостар.

Мигрантски кризи и безбедност на урбантите средини

Мигрантските кризи имаат големо влијание на чувството на сигурност на населението во урбантите средини. Во овој модул ќе го објасниме значењето на вложувањето во сигурносните мерки кои на време ќе превентираат од различни облици на криминалитет настанати поради неадекватно згрижување на мигранти. Исто така, во овој модул ќе зборуваме за можната појава на екстремизам, верски радикализам и тероризам кои се условени од големите миграциски бранови. Во ваков сигурносен контекст сè почестите миграции и зголемувањето на популацијата на мигрантите во урбантите средини уште повеќе ја нагласува важноста на урбантата сигурност и наметнува потреба од редефинирање на пристапот кон севкупната национална безбедност. Носители на изведување на овој модул се Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево,

of urban security, and imposes the need to redefine access to overall national security. Leaders of the implementation activities of this module are the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Institute for Security, Defense and Peace of the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje, Border Police of Bosnia and Herzegovina, Service for Foreigners in Bosnia and Herzegovina and International Organization for Migration in Bosnia and Herzegovina.

PARTICIPANTS OF THE INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL

The International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment" is intended for all interested persons who want to acquire specific knowledge, as well as to improve their existing knowledge in the field of risk prevention in urban environments from various types of threats.

DURATION OF THE INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL

The International Summer School lasts for seven days with a total of 80 hours of load (36 contact hours, 20 hours of exercises, 24 hours of reading and final work). Classes will be organized in 7 compulsory modules with the realisation of the final task.

LANGUAGE OF LECTURES

The participants of the International Summer School will be able to listen to lectures in Bosnian, Serbian, Croatian, Macedonian and English.

CERTIFICATE

The participants of the International Summer School "Risk Prevention in Urban Environment" will receive a joint certificate from the Faculty for Criminal Justice, Criminology and Security Studies, University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, and the Faculty of Philosophy, University "Ss. Cyril and Methodius" from Skopje, Macedonia, B & H and Macedonian language. A Supplement will be issued with the certificate, which describes the program of the International Summer School.

ACCOMMODATION FOR SUMMER SCHOOL PARTICIPANTS

For those attending the Summer School who come outside Sarajevo, accommodation under favorable conditions (EUR 15 / night with breakfast and dinner) is provided at the Student Center Sarajevo, Bardakčija No.1, 71000 Sarajevo, BIH / <https://jusc.ba/>. As participants of the Summer School - "Risk Prevention in Urban Environment" you must make a reservation yourself at: Contact phone +387 (33) 568-660 or via mail: studhotel.bjelave@gmail.com, or by registration form at registration for participation at the Summer School /www.summerschool.ba or www.summerschool.mk

Институт за безбедност, одбрана и мир од Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, Граничната полиција на Босна и Херцеговина, Службата за работа со странци на Босна и Херцеговина и Меѓународна организација за миграција на Босна и Херцеговина.

УЧЕСНИЦИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЛЕТНА ШКОЛА

Меѓународната летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ е наменета за сите заинтересирани кои сакаат да стекнат специфични знаења, како и да го унапредат своето веќе постоечко знаење од областа на превенција и ризици на урбаната средина од различни видови на загрозувања.

ТРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЛЕТНА ШКОЛА

Меѓународната летна школа ќе трае 7 (седум) дена со вкупен фонд од 80 часа (36 контакт часа, 20 часа вежби, 24 часа читање и изработка на завршна задача), во која ќе се слуша настава од седумте задолжителни модула со изработка на завршна задача.

ЈАЗИК НА ПРЕДАВАЊАТА

Учесниците на Меѓународната летна школа ќе можат да ги слушаат предавањата на босански, српски, хрватски, македонски и английски јазик.

СЕРТИФИКАТ

На учесниците на Меѓународната летна школа „Превенција од ризици во урбани средини“ ќе им се издаде заеднички сертификат од Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии при Универзитетот во Сараево, Босна и Херцеговина и Филозофскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, Македонија, на Босански и македонски јазик. Со сертификатот ќе се издаде и додаток (суплемент) кој ќе го опише програмот на Меѓународната летна школа.

СМЕСТУВАЊЕ ЗА УЧЕСНИЦИТЕ НА ЛЕТНАТА ШКОЛА

За сите учесници на Летната школа кои не се од Сараево, обезбедено е сместување по поволни услови (30 КМ (околу 15 ЕУР)/ полупансион) во Студентскиот центар во Сараево, кој се наоѓа на ул. Бардакчије бр.1, 71000 Сараево, БиХ / <https://jusc.ba/>. Како учесници на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“ треба лично да направите резервација на сместувањето, преку: телефон +387 (33) 568 – 660 или на електронската адреса: studhotel.bjelave@gmail.com, или преку образецот за пријавување

Further information about the hotel can be found on the hotel's booking profile: <https://www.booking.com/hotel/ba/hostel-bjelave>

UKRATKO O SARAJEVU

Sarajevo je glavni i najveći grad, te administrativno, ekonomsko, univerzitetsko i kulturno središte Bosne i Hercegovine. Smješteno je na prostoru Sarajevskog polja, koje je okruženo planinama Bjelašnicom i Igmanom na jugozapadu, Trebevićem na jugoistoku, te srednjim planinama i međudolinskim rtovima na sjeveru i sjeverozapadu. Grad Sarajevo dio je šireg područja Kantona Sarajevo koji se nalazi u bh. entitetu Federacija Bosne i Hercegovine. Brojna arheološka otkrića svjedoče o tome da je područje Sarajeva bilo naseljeno još u neolitu. Ipak, samo ime Sarajevo (tur. Saraj – dvor i Ovasi – polje) otkriva kako su ga osnovale Osmanlije, i to sredinom 15. vijeka. Grad je poznat po svojoj tradicionalnoj kulturnoj i religijskoj raznolikosti, suživotu i toleranciji zbog čega ga se ponekad naziva i „Jerusalem of Europe“ ili „Jerusalem of the Balkans“. Kao regionalni centar obrazovanja, grad je takođe dom prve institucije visokog obrazovanja na Balkanu pod nazivom Saraybosna Osmanli Medresa (današnji Univerzitet u Sarajevu). Poznat je i kao grad u kojem je izvršen atentat na prestolonasljednika Austro-Ugarske monarhije Franca Ferdinanda i njegovu suprugu Sofiju Hohenberg, što je bio neposredan povod za početak Prvog svjetskog rata. Zatim, svjetsku slavu dostiže 1984. godine kao domaćin XIV zimskih olimpijskih igara. Tokom 1990. godina Sarajevo je ušlo u najdužu opsadu tokom jednog od najkrvavijih ratova u novijoj evropskoj istoriji. Danas, u svom novom-starom rahu, ono nudi dobrodošlicu svakom putniku dobronamjerniku i prava je poslastica za oči i dušu onoga koji u njega kroči. Poslednjih godina vodeći turistički svjetski časopisi (Lonely Planet, National Geographic Traveller i dr.) preporučuju Sarajevo kao jednu od najljepših novih turističkih destinacija u svijetu.

при регистрација за учество на Летната школа кој се наоѓа на www.summerschool.ba или www.summerschool.mk

Дополнителни информации за хотелот можете да најдете на следниот линк: <https://www.booking.com/hotel/ba/hostel-bjelave>

ЗА САРАЕВО

Сараево е главен и најголем град, и административен, економски, универзитетски и културен центар на Босна и Херцеговина. Се наоѓа на подрачјето на Сараевско поле, опкружено со планините Бјелашица и Игман на југозапад, Требевиќ на југоисток, како и со помали планини и меѓусвездени врвови на север и северозапад. Градот Сараево е дел од пошироката област на Кантонот Сараево, кој се наоѓа во босанскиот ентитет, Федерацијата на Босна и Херцеговина. Бројните археолошки откритија сведочат дека областа Сараево била населена уште во неолитот. Сепак, самото име на Сараево (Сарај-двор и Оваси-поле) открива дека го основале Османлиите во средината на XV век. Градот е познат по својата традиционална културна и религиозна разновидност, соживот и толеранција, поради што понекогаш се нарекува „Ерусалим на Европа“ или „Ерусалим на Балканот“. Како регионален центар за образование, градот е исто така дом на првата високообразовна институција на Балканот наречена Сарајбосна Османли Медреса (денешен универзитет во Сараево). Исто така е познат и како град во кој се случи атентатот на престолонаследникот на австро-унгарската монархија Франц Фердинанд и неговата сопруга Софија Хоенберг, што беше директна причина за почетокот на Првата светска војна. Потоа, светската слава достигнува во 1984 година како домаќин на XIV Зимските олимписки игри. Во текот на 1990 година, Сараево влезе во најдолгата опсада во една од најкрвавите војни во најновата европска историја. Денес,

ABOUT SARAJEVO

Sarajevo is the main and largest city, and the administrative, economic, university and cultural center of Bosnia and Herzegovina. It is located in the area of the Sarajevo Field, surrounded by the mountains of Bjelašnica and Igman in the southwest, Trebević in the southeast, and in the middle mountains and between the mountains in the north and northwest. The City of Sarajevo is part of the wider area of Sarajevo Canton, which is located in the B&H entity Federation of Bosnia and Herzegovina. Numerous archaeological finds testify that the Sarajevo area was still inhabited by the neolithic. However, only the name Sarajevo (Tur. Saraj Palace and Ovas - field) reveals how it was founded by the Ottomans, and in the middle of the 15th century. The city is known for its traditional cultural and religious diversity, coexistence and tolerance, which is sometimes called "Jerusalem of Europe" or "Jerusalem of the Balkans". As a regional education center, the city is also home to the first institution of higher education in the Balkans called Saraybosna Osmanli Medresa (today's University of Sarajevo). It is also known as the city where an assassination attempt was made to the successor to the Austro-Hungarian monarchy Franz Ferdinand and his wife Sofia Hohenberg, which was an immediate cause for the start of the First World War. Then, in 1984, it became the host of the XIV Winter Olympics. During the 1990s, Sarajevo entered the longest siege during one of the bloodiest wars in recent European history. Today, in his new-old mantle, he welcomes every goodwill traveler and is a real treat for the eyes and the soul of the one who passes by. In recent years, leading world tourist journals (Lonely Planet, National Geographic Traveler and others) recommend Sarajevo as one of the most beautiful new tourist destinations in the world.

Public transport

If you decide to run public city transport, you have a network of tram, trolleybus, bus and minibus lines that you can reach every significant location in Sarajevo. A city transport map is mandatory and can be purchased on kiosks and / or in vehicles.

Time zone

Central European Time Zone (GMT +1).

Currency

The currency used in Bosnia and Herzegovina is the Convertible Mark. The international abbreviation for currency is BAM, while in Bosnia and Herzegovina it uses the abbreviation KM (1.95 KM = 1 €). You can replace your money in any bank, post office or exchange office. Exchange offices in some market centers work until 22:00.

Javni prevoz

Ukoliko se odlučite za vožnju javnim gradskim prevozom, na raspolaganju Vam je mreža tramvajskih, trolejbuskih, autobuskih i minibus linija kojima možete doći do svake značajnije lokacije u Sarajevu. Karta za vožnju gradskim prevozom je obavezna, a možete je kupiti na kioscima i/ili u vozilima.

Vremenska zona

Centralna evropska vremenska zona (GMT +1).

Valuta

Valuta koja se koristi u Bosni i Hercegovini je Konvertibilna marka. Međunarodna skraćenica za valutu je BAM, dok se u Bosni i Hercegovini koristi skraćenica KM (1.95 KM=1 €). Vaš novac možete zamijeniti u svakoj baci, pošti ili mjenjačnici. Mjenjačnice u nekim tržnim centrima rade i do 22:00 časa.

Klima

Sarajevo ima umjerenou kontinentalnu klimu. Prosječna ljetna temperatura iznosi 19.1 °C (66 F), a zimska -1.3 °C (30 F). Prosječna godišnja temperatura iznosi 9.5 °C (49 F).

Korisni telefonski brojevi

Pozivni broj za sarajevo +387 33

Policija 122

Vatrogasci 123

Hitna pomoć 124

Željeznička stanica Sarajevo: +387 33 65 53 30

Usluge taxi prevoza

U Sarajevu je prisutno nekoliko taxi kompanija koje pružaju usluge prevoza po veoma pristupačnim cijenama u odnosu na ostale evropske zemlje. Polazna cijena u taxi vozilima kod većine kompanija iznosi 1.5 KM, dok se svaki dodatni kilometar naplaćuje 1.00 KM. U slučaju da koristite usluge Sarajevo taxi štanda na Međunarodnom aerodromu Sarajevo, cijene mogu biti veće u odnosu na naručeni taxi.

Sarajevo taxi 1515

Crveni taxi 033 76 06 00

Žuti taxi 033 66 35 55

Kupovina u Sarajevu

Pored svjetskih brendova koje možete naći u brojnim šoping-centrima, Sarajevo nudi i veliki broj proizvoda lokalnih proizvođača. Prošetajte glavnom šoping-zonom, od Baščaršije, kroz ulice Ferhadija i Titova, sve do Marijin Dvora i prona-

vo svojot staro nov дух, тој им нуди добредојде на секој патник добронамерник, и тоа е вистински лек за очите и душата на оној што ќе стапне во него. Во последниве години, водечките туристички светски списанија (Lonely Planet, National Geographic Traveler и други) го препорачуваат Сараево како една од најубавите нови туристички дестинации во светот.

Јавен превоз

Доколку се одлучите за возење со јавниот градски превоз, на располагање Ви стои мрежа од трамвајски, тролејбуски, автобуски и минибусни линии со кои може да дојдете до секоја позначајна локација во Сараево. За возење во градскиот превоз задолжителна е карта која може да се купи во трафика или во самото превозно средство.

Временска зона

Централно-европска временска зона (GMT +1).

Валута

Валутата која се користи во БиХ е Конвертибилна марка. Међународната скратеница за валутата е BAM, додека во БиХ се користи кратенката KM (1.95 KM=1 €). Вашите пари можете да ги замените во секоја банка, пошта или менувачница. Менувачниците во некои трговски центри работат и до 22:00 часот.

Клима

Сараево има умерена континентална клима. Просечната летна температура изнесува 19.1 °C (66 F), а зимска -1.3 °C (30 F). Просечната годишна температура изнесува 9.5 °C (49 F).

Корисни телефонски броеви

Повикувачки број за Сараево +387 33

Полиција 122

Пожарна 123

Брза помош 124

Железничка станица во Сараево: +387 33 65 53 30

Такси

Во Сараево има неколку такси компанији кои вршат услуги за превоз на патници по достапни цени во однос на останатите европски земји. Стартна цена кај повеќето такси компанији изнесува 1.5 KM, додека за секој изминат километар се наплатува по 1.00 KM. Во случај да користите услуги на Сараево такси на Међunarodniot aerodrom во

Climate

Sarajevo has a moderate continental climate. The average summer temperature is 19.1 °C (66 F) and winter -1.3 °C (30 F). Average annual temperature is 9.5 °C (49 °F).

Useful telephone numbers

Dialing code for Sarajevo + 387 33

Police 122

Firefighters 123

Emergency 124

Sarajevo Railway Station: +387 33 65 53 30

Taxi transport services

There are several taxi companies in Sarajevo that provide transportation services at very affordable prices compared to other European countries. The starting price for taxi vehicles in most companies is 1.5 BAM, while every additional kilometer is charged at 1.00 BAM. In case you use the Sarajevo taxi stand at Sarajevo International Airport, prices may be higher than your ordered taxi.

Sarajevo taxi 1515

Crveni taxi 033 76 06 00

Žuti taxi 033 66 35 55

Shopping in Sarajevo

In addition to world brands that you can find in numerous shopping malls, Sarajevo also offers a large number of local product manufacturers. Walk to the main shopping area, from Baščaršija, through the streets of Ferhadija and Titova, to Marijin Dvor and find the perfect gift for yourself or your dear ones. The most popular Sarajevo shopping centers are BBI and Sarajevo City Center. Various fairs are often held on the Sarajevo squares where you can find handicrafts, food and other interesting products. If you want to make sure you are purchasing an authentic Sarajevo product, then make purchases at stores bearing Original Sarajevo Quality.

đite savršen poklon za sebe ili Vama drage osobe. Najpopularniji sarajevski šoping-centri su BBI i Sarajevo City Centar. Na sarajevskim trgovima često se održavaju razni sajmovi, gdje možete pronaći rukotvorine, hranu i druge zanimljive proizvode. Ako želite biti sigurni da kupujete autentičan sarajevski proizvod, onda kupovinu obavite u prodavnicama koje nose oznaku Original Sarajevo Quality.

Restorani i kafeterije

Gastronomija u Bosni i Hercegovini razvila se pod brojnim uticajima sa Istoka i Zapada. Mnoga jela proizvod su srednjoevropske, mediteranske, orientalne, mađarske i istočne kuhinje, a vremenom se razvila i specifična kultura posluživanja hrane. Meso je skoro nezaobilazan sastojak tradicionalnog jela i služi se uz sočno povrće domaće proizvodnje, veliku ponudu salata i meze. Najpoznatija gastronomска poslastica je zasigurno sarajevski čevap. U nekadašnjoj ulici zanatlija bravara, Bravadžiluku, smješten je veliki broj tradicionalnih restorana – buregdžinica, aščinica, čevabdžinica. Neke od starinskih baščaršijskih kafanica služe i sokove od ruže i smreke. U pojedinim slastičarnama ljeti poslužuju i bozu, poznato sarajevsko osvježavajuće piće od kukuruznog brašna i šećera, koja ima kiselkast okus. Slatki napitak salep, kojem pripisuju ljekovita svojstva, piće se vruć, iz malih čaša. U Sarajevu, pored velikog broja izvrsnih tradicionalnih restorana, možete naći i široku lepezu internacionalnih restorana koji služe italijansku, mediteransku, meksičku, halal, kinesku ili japansku kuhinju.

Сараево, цените можат да бидат повисоки во однос на нарачано такси.

Сараево такси 1515

Црвено такси 033 76 06 00

Жолто такси 033 66 35 55

Шопинг во Сараево

Покрај познатите светски брендови кои можете да ги најдете во многубројните трговски центри, Сараево нуди и голем број на производи од локални произведувачи. Прошетајте низ главната шопинг зона, од Баščaršija, низ улиците Ферхадија и Титова, све до Маријин Двор и пронајдете совршен поклон за себе или за вашите драги. Најпопуларни сааревски шопинг центри се ББИ и Сараево Сити Центар. На плоштадите во Сараево често се одржуваат разни саеми, каде можете да најдете ракотворби, храна и други интересни производи. Ако сакате да бидете сигури дека купувате автентичен сараевски производ, тогаш купувајте во продавници кои носат ознака Original Sarajevo Quality.

Ресторани и кафетерии

Гастрономијата во БиХ се развивала под бројните влијанија од Истокот и Западот. Многу јадења се производ на средноевропската, медитеранска, ориенталната, унгарската и источната кујна, а со времето се развивала и специфичната култура на послужување. Месото е речиси незаменилива состојка на традиционалните јадења и се служи со сочен зеленчук од домашно производство, одлична понуда на салати и мезе. Најпознатото гастрономско јадење е секако сараевскиот ќебап. Во поранешната улица на занаетчиството, Браваџилуку, има голем број на традиционални ресторани - бурекчилиници, ќебапчилиници. Некои од старите баščaršijsки кафетерии служат и сокови од рози и смреки. Во некои слаткарници, во текот на летото, тие исто така служат и боза, познат сараевски освежителен пијалок од пченкарно брашно и шеќер, кој има киселкаст вкус. Благиот напиток Салеп, за кој се наведуваат лековити својства, се пие топло, од мали чаши. Во Сараево, покрај голем број одлични традиционални ресторани, можете да најдете широк спектар меѓународни ресторани кои служат италијанска, медитеранска, мексиканска, халалска, кинеска или јапонска кујна.

Restaurants and cafeterias

Gastronomy in Bosnia and Herzegovina has developed under many influences from the East and the West. Many dishes are a product of Middle Eastern, Mediterranean, Oriental, Hungarian and Eastern cuisine, and in the course of time a specific food culture has evolved. Meat is almost an indispensable ingredient of traditional meals and serves with homemade vegetables, great offer of salads and meats. The most famous gastronomic delicacies are surely Sarajevo čevapi. In the former street of the craftsman's shop, Bravadžiluk, there is a large number of traditional restaurants - buregdžinica, aščinica, čevabdžinica. Some of the old botanical cafes serve rose and spruce juices. In some pastry shops in the summer, they also serve booze, a famous Sarajevo refreshing drink of corn flour and sugar, which has acidic flavor. A sweet drink of salep, attributed to healing properties, is hot, from small glasses. In Sarajevo, besides a large number of excellent traditional restaurants, you can also find a wide array of international restaurants serving Italian, Mediterranean, Mexican, Halal, Chinese or Japanese cuisine.

PRIJAVE POLAZNIKA

Svi zainteresovani za upis na program moraju aplicirati putem on-line formulara koji je dostupan na www.summerschool.ba. Za sve dodatne informacije u vezi prijave na program Ljetne škole možete se obratiti koordinatorima Ljetne škole:

Za područje Bosne i Hercegovine: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu Ermina Bakić, koordinator Ljetne škole e-mail: ebakic@fkn.unsa.ba Tel: +387 (66) 588 - 883

Za područje Makedonije: Filozofski fakultet Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ iz Skoplja Igor Panev, koordinator Ljetne škole e-mail: igor.panev@fzf.ukim.edu.mk Tel: +389 78 29 78 72

VODITELJ LJETNE ŠKOLE

Prof. dr Admir Hadžikadunić: e-mail: ahadzikadunic@fkn.unsa.ba

Ermina Bakić: e-mail: ebakic@fkn.unsa.ba

CIJENE I UPUTE ZA PLAĆANJE

CIJENE ZA POLAZNIKE SA UGOVORENIM SMJEŠTAJEM (noćenje + doručak + ručak + večera + učešće u programu Ljetne škole + certifikat)	IZRAŽENO U KM
UKUPNO TROŠKOVA ZA POLAZNIKE IZ PARTENRSKIH ORGANIZACIJA SA UGOVORENIM SMJEŠTAJEM U SARAJEVU	374,00 KM
SPECIFIKACIJA CIJENE ZA POLAZNIKE BEZ UGOVORENOG SMJEŠTAJA (ručak + učešće u programu Ljetne škole + certifikat)	IZRAŽENO U KM
UKUPNO TROŠKOVA ZA POLAZNIKE BEZ UGOVORENOG SMJEŠTAJA U SARAJEVU	194,00 KM

1. Uplate u svrhu učešća u programu Ljetne škole bez ugovorenog smještaja – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“

- a) **SVRHA DOZNAKE:** Uplata za učešće u programu Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN KANTONA SARAJEVO: 141 196 53200084 75; VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.
POTREBAN IZNOS ZA UPLATU: 194,00 KM

2. Uplate u svrhu učešća u programu Ljetne škole sa ugovorenim smještajem – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“

- b) **SVRHA DOZNAKE:** Uplata za učešće u programu Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN KANTONA SARAJEVO: 141 196 53200084 75; VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.
POTREBAN IZNOS ZA UPLATU: 194,00 KM.

- c) **SVRHA DOZNAKE:** Uplata za smještaj - Ljetna škola – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“; Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina: Studentski Centar Sarajevo, trn. račun: 1610000004420010 . **POTREBAN IZNOS ZA UPLATU: 180,00 KM.**

NAPOMENA: Prilikom prijave polaznika za učešće u programu Ljetne škole – „Prevencija rizika u urbanim sredinama“ sa smještajem, obavezno je ispuniti uplatnice (dvije odvojene uplatnice) na navedene račune (b + c) sa navedenim iznosima. Ukupan iznos koji je potreban uplatiti za učešće u Ljetnoj školi sa smještajem je 374,00 EUR.

ПРИЈАВА ЗА УЧЕСНИЦИ

Сите заинтересирани за пријавување на летна школа, мора да аплицираат на on-line формуларот кој е достапен на www.summerschool.ba За сите дополнителни информации поврзани со пријавата на Летната школа можете да се обратите на координаторите на Летната школа:

За подрачјето на Босна И Херцеговина: Факултет за криминалистика, криминологија и безбедносни студии на Универзитетот во Сараево Ермина Бакиќ, координатор на Летната Школа Е-маил: ebakic@fkn.unsa.ba Tel: +387 (66) 588 - 883

За подрачјето на Република Македонија: Филозофски факултет, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“-Скопје Игор Панев, координатор на Летната Школа Е-маил: igor.panev@fzf.ukim.edu.mk Tel: +389 78 29 78 72

ЛЕТНИОТ ШКОЛСКИ КУРС

Prof. dr Admir Hadžikadunić; e-mail: ahadzikadunic@fkn.unsa.ba
Ermina Bakić: ebakic@fkn.unsa.ba

ЦЕНОВНИК И ИНСТРУКЦИИ ЗА ПЛАЌАЊЕ

Ценовник за учесници од партнерските организации со договорено сместување во Сараево (ноќевање + доручек + ручек + вечеря + учество за Летната школа + сертификат)	ВО ЕВРА
Вкупни трошоци за учесниците од партнерските организации со договорено сместување во Сараево	187,00 EUR
Ценовник за учесници од партнерските организации без договорено сместување во Сараево (ручек + учество за Летната школа + сертификат)	ВО ЕВРА
Вкупни трошоци за учесниците од партнерските организации без сместување во Сараево	97,00 EUR

Упатства за плаќања од Македонија

1. Уплата за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“ без договорено сместување

a) **Цел на дознака:** Уплата за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“; ; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN ZA PRIKUPLJANJE JAVNIH PRIHODA KANTONA SARAJEVO: UI MARŠALA TITA BROJ 62.; SARAJEVO; BOSNA I HERCEGOVINA; ACCOUNT WITH INSTITUTION: BBIBBVA22XXX; BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO; BOSNA AND HERZEGOVINA; IBAN/account number: BA3914119655320008475;
ПИШТЕ ВО БЕЛЕШКАТА: VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.
Вкупна цена за уплата од партнерските организации: 97,00 EUR.

2. Уплата за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“ со договорено сместување

a) **Цел на дознака:** Уплата за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“; ; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN ZA PRIKUPLJANJE JAVNIH PRIHODA KANTONA SARAJEVO: UI MARŠALA TITA BROJ 62.; SARAJEVO; BOSNA I HERCEGOVINA; ACCOUNT WITH INSTITUTION: BBIBBVA22XXX; BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO; BOSNA AND HERZEGOVINA; IBAN/account number: BA3914119655320008475;
ПИШТЕ ВО БЕЛЕШКАТА: VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.
Вкупна цена за уплата од партнерските организации: 97,00 EUR.

Цел на дознака: Уплата за сместување на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“; BENEFICIARY BANK: Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina; SWIFT CODE: RZBABA2S; ADDRESS: Zmaja od Bosne bb, Sarajevo BiH; IBAN CODE: BA391411965320008475; FULL BELEFICIARY NAME: Studentski Centar Sarajevo.
Вкупна цена за уплата: 90,00 EUR.

НАПОМЕНА: При пријавувањето на учесниците за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“ со сместување задолжително е потребно да се пополнат две уплатници (одвоени) на наведените жиро сметки со наведените износи. Вкупниот износ кој е потребен да се уплати за учество на Летната школа „Превенција од ризик во урбани средини“ со сместување изнесува 187,00 EUR за партнерските организации.

APPLICATION FORM

For additional information regarding the Summer School application, you can contact the program coordinators:

For Bosnia and Herzegovina: Faculty of Criminal Justice, Criminology and Security Studies at the University of Sarajevo Ermina Bakić, Summer School coordinator
e-mail: ebakic@fkn.unsa.ba Tel: +387 (66) 588 - 883

For Macedonia: Faculty of Philosophy Ss. At the Cyril and Methodius University of Skopje Igor Panev, Summer School coordinator e-mail: igor.panev@fzf.ukim.edu.mk
Tel: +389 78 29 78 72

SUMMER SCHOOL HOSTS

Admir Hadžikadunić, PhD e-mail: ahadzikadunic@fkn.unsa.ba

Ermina Bakić: e-mail: ebakic@fkn.unsa.ba

PRICE AND PAYMENT INSTRUCTIONS

PRICES FOR POLICIES WITH CONTRACTING ACCOMMODATION (night + breakfast + lunch + dinner + participation in summer school + certificate)	EUR
TOTAL	187,00 EUR

PRICES FOR POLICIES WITHOUT CONTRACTING ACCOMMODATION (lunch + participation in summer school + certificate)	EUR
TOTAL	97,00 EUR

1. Payments for the purpose of participating in the program of the Summer School without a contracted accommodation

a) **PURPOSE OF PAYMENT:** Payment for participation in the Summer School program - "Risk Prevention in Urban Environment"; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN ZA PRIKUPLJANJE JAVNIH PRIHODA KANTONA SARAJEVO: UI MARŠALA TITA BROJ 62.; SARAJEVO; BOSNA I HERCEGOVINA; ACCOUNT WITH INSTITUTION: BBIBBA22XXX; BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO; BOSNA AND HERZEGOVINA; IBAN/account number: BA3914119655320008475;

WRITE IN THE NOTE: VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.

REQUIRED FOR PAYMENT: 97,00 EUR.

2. Payments for the purpose of participating in the program of the Summer School with a contracted accommodation:

a) **PURPOSE OF PAYMENT:** Payment for participation in the Summer School program - "Risk Prevention in Urban Environment"; BOSNA BANK INTERNATIONAL - DEPOZITNI RAČUN ZA PRIKUPLJANJE JAVNIH PRIHODA KANTONA SARAJEVO: UI MARŠALA TITA BROJ 62.; SARAJEVO; BOSNA I HERCEGOVINA; ACCOUNT WITH INSTITUTION: BBIBBA22XXX; BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO; BOSNA AND HERZEGOVINA; IBAN/account number: BA3914119655320008475;

WRITE IN THE NOTE: VRSTA PRIHODA: 722631; POZIV NA BROJ: 0000000059; BUDŽETSKA ORGANIZACIJA 2104009; ŠIFRA OPĆINE 077.

REQUIRED FOR PAYMENT: 97,00 EUR.

b) **PURPOSE OF PAYMENT:** Payment for accommodation in the Summer School program - "Risk Prevention in Urban Environment"; BENEFICIARY BANK: Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina; SWIFT CODE: RZBABA2S; ADDRESS: Zmaja od Bosne bb, Sarajevo BiH; IBAN CODE: BA391411965320008475; FULL BENEFICIARY NAME: Studentski Centar Sarajevo.

REQUIRED FOR PAYMENT: 90,00 EUR.

NOTE: When registering participants for participation in the Summer School program - "Risk Prevention in Urban Environment" with accommodation, it is obligatory to fill in the payment slips (two separate payments) to the indicated bills (a + b) with the stated amounts. The total amount required to pay for participation in the Summer School with accommodation is 187,00 EUR.

